

Uitval tussen spenen en pelzen

Bij nertsen is onder normale omstandigheden de uitval laag in de groeiperiode

Van 2009 t/m 2011 is de uitval tussen spenen en pelzen geregistreerd op Edelveen. De uitval is met 1,3% (2009), 1,6% (2010) en 1,9% (2011) laag. Nertsen die in een paar of een groep zijn opgegroeid tonen geen verschil in uitval.

Inleiding

Over uitval onder normale omstandigheden in de nertsenhouderij is niet veel bekend omdat er weinig over geschreven is. Normale omstandigheden houdt in dat er geen ernstige ziekte uitbraak of andere calamiteit heeft plaatsgevonden. Er is een vuistregel die zegt dat de 'normale' uitval 0,1% per week mag bedragen (KWIN), resulterend in een uitval tussen spenen en pelzen van 2-2,5%. In Denemarken wordt uitval in deze orde normaal gevonden, maar daar is de uitval in groepshuisvesting veel hoger (Møller, 2011). In Nederland is groepshuisvesting van nertsen al ruim 20 jaar toegepast zoals in de praktijk. Edelveen heeft geen calamiteiten zoals ziekten gekend van 2009 t/m 2011. Uit de gegevens van de geregistreerde uitval is dit overzicht gemaakt.

Opzet

Uit de welzijnsverordening voor nertsen volgt de verplichting tot registratie van de uitval. Edelveen heeft dat gekoppeld aan de gegevens over huisvesting tijdens de opfok (type kooi, bezetting). Daarmee is het overzicht van de uitval gemaakt. In de 3 jaren zijn er allerlei combinaties geweest op Edelveen:

- Paar (standaardkooi, STK)
 - + Oude teef/Reu, Guste/0-nest teef/Reu
 - Per jaar 90% OTR
- Kleine groep (standaardkooi, STK)
 - + Oude teef/2 Reuen, Guste teef/2 Reuen, 3 jonge teven
 - Per jaar 75% O(G)TRR
- Groep (klauterkooi, KLK)
 - + Combinatie jonge Reuen/Teven (meestal familie)
 - + RTTT, RRTT, RRRT, 4T, 5T
 - Per jaar 60% RRTT en 20% groep teven

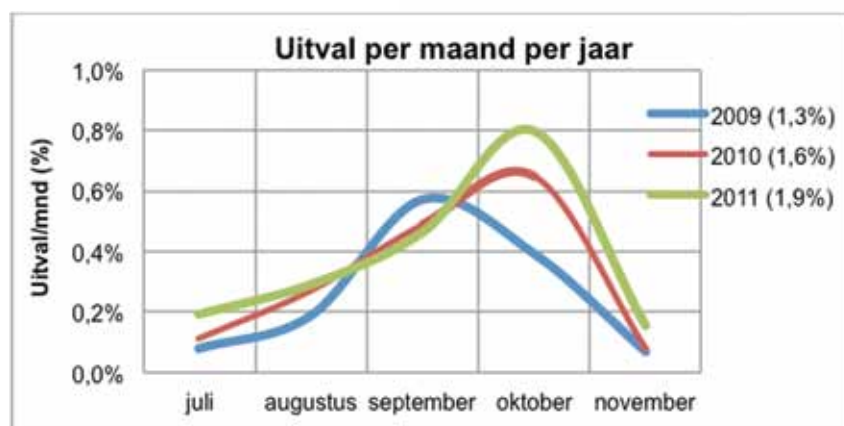
De uitval is gemeten van 15 juli tot 7 november. De doodsoorzaken waren niet altijd bekend en worden daarom slechts summier besproken.

Resultaten

Het resultaat over de uitval tussen spenen en pelzen staat in tabel 1. De tabel toont de uitval per jaar, per kooitype (STK of KLK) en per kooibezetting tussen 15 juli en 7 november. De uitval is uitgedrukt als het percentage van het totaal aantal aanwezige nertsen in de betreffende kooibezetting. De

Ing. Jan de Rond, onderzoeker
Onderzoeksaccommodatie Edelveen te Ederveen

Figuur 1: Uitval tussen 15 juli en 7 november

laatste kolom geeft de gemiddelde uitval in 3 jaren (totale uitval 2009-2011/ totaal aantal dieren in kooibe-zetting 2009-2011).

Ieder jaar zijn er geringe (niet significante) verschillen tussen de diverse vormen van kooibe-zetting. Hetzelfde geldt voor de vergelijking van standaardkooi en klauterkooi of paar- en groepshuisvesting. De totale uitval van 2009 t/m 2011 tendeert naar een toename, zowel in de paar- als groepshuisvesting.

De uitval toont ieder jaar ongeveer hetzelfde patroon. Dat is afgebeeld in figuur 1, met daarin de totale uitval verdeeld over de maanden in de groeiperiode. Hierbij opgemerkt dat juli (vanaf 15e) en november (t/m 7e) geen volledige maanden zijn.

De uitval in juli en augustus komt vooral door gezondheidsproblemen (blaas-/nierstenen). In september en oktober spelen ook gezondheidsproblemen een rol (blaas-/nierstenen, te weinig of teveel voeropname, leververvetting) en ook de uitval gerelateerd aan gedrag. De verharingsperiode in september en oktober geeft een duidelijk hogere uitval. Het is onduidelijk waarom die periode zo'n invloed op de uitval heeft.

Discussie en aanbeveling

In bijna geen enkele studie uit de groeiperiode van nertsen wordt ingegaan op de uitval. De meest waarschijnlijke reden daarvoor is het feit dat de uitval onder normale omstandigheden niet hoog is. In de gemeenten periode van 2009 t/m 2011 zijn er geen (grote) problemen geweest op Edelveen

Uitval tussen spenen en pelzen, 2009-2011 Edelveen						
tussen 15 Juli en 7 November						
Kooi bezetting	Kooi	N/Jaar	2009	2010	2011	2009-2011
Paar - 1 ♂/ 1 (oude) ♀	STK	2.350	1.3%	1.4%	1.7%	1.5%
(Oude/Guste) ♀/ 2 ♂	STK	1.465	1.4%	1.5%	2.4%	1,6%
Jonge 3 ♀	STK	510	1.9%	1.3%		1,6%
Groups						
Jonge 1 ♂/ 3 ♀	KLK	840	0.7%	2.6%	1.5%	1,7%
Jonge 2 ♂/ 2 ♀	KLK	3.660	1.0%	1.6%	2.2%	1,6%
Jonge 3 ♂/ 1 ♀	KLK	510	1.2%	2.8%	1.1%	1,5%
Jonge 4 ♀	KLK	920	1.2%	1.9%	2.0%	1,8%
Jonge 5 ♀	KLK	500	1.4%	1.8%		1,7%
Paar	STK	2.350	1.3%	1.4%	1.7%	1.5%
Kleine Groep	STK	1.975	1.5%	1.5%	2.4%	1,6%
Groep	KLK	6.430	1.1%	1.8%	1.9%	1.7%
Totaal/ Gemiddeld		10.755	1.3%	1.6%	1.9%	1.6%

Tabel 1: Uitval in de groeiperiode

veroorzaakt door bijv. Botulisme in het voer, Hondenziekte of acute AD-uitbraak. Er lijkt een geringe stijging in de gemiddelde uitval van 2009 naar 2011. De oorzaak hiervoor is onduidelijk. Op Edelveen was een Jodiumvrije stam (2009) die verschoven is naar een laag Elisastam (2010 en 2011). De reden om naar Elisa over te stappen was mede de verhoogde I-waarde in het najaar van 2010. Bij analyse van de uitval is er een hoger aandeel van de nakomelingen van teven met een hogere Elisawaarde. In 2010 en 2011 was het fokresultaat goed en is een groter deel volgens de verordening geplaatst. Daardoor zijn naar verhouding meer nertsen in een groep (3,4 en 5) opgegroeid. De gemiddelde uitval daarin was iets hoger (niet significant). In 2010 en 2011 zijn Deense reuen aange-

kocht en ingezet. In de nakomelingen van deze reuen zijn gemiddeld iets meer dieren uitgevallen (niet significant).

De uitval van nertsen tussen spenen en pelzen is laag vergeleken met varkens (4,5%) of konijnen (10%). Toch is elke uitval een reden om de omstandigheden te toetsen. Zolang die normaal zijn, is de vrees voor hoge uitval ongegrond. Zijn de omstandigheden niet normaal dan is ingrijpen vereist (dierearts). Bij het houden van dieren hoort de zorg om ze te houden.

Noot: Het onderzoek op Edelveen is uitgevoerd met subsidie van het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE).

